

Тільки використовуючи заходи законодавчого, адміністративного, нормативного, контрольно-перевірочного характеру можна попередити втрати доходів бюджету всіх рівнів та розширити використання бюджетної бази, що позитивно впливало б на загальноекономічний стан України.

Таким чином, з метою запобігання тіньовим розрахункам та розширення податкової бази необхідно встановлювати момент виникнення податкового зобов'язання щодо дати відвантаження. Тоді жодна зміна власника товару не зможе запобігти податкового контролю.

Необхідно на законодавчому рівні виключити надання пільг загальному колу платників та впорядкувати користування пільгами шляхом надання "адресної" допомоги як фізичним, так і юридичним особам, у вигляді дотацій, трансфертів та іншого цільового фінансування з обов'язковим контролем за використанням бюджетних коштів.

З метою наповнення Держаного бюджету та уникнення схем мінімізації сплати податків у законодавчому порядку необхідно врегулювати питання реалізації товарів за цінами нижчими, ніж ціни придбання, через те що це суперечить принципам Закону України "Про підприємство", нормам Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" та стандартам бухгалтерського обліку.

У випадку безпідставного збільшення збитків, застосовувати фінансові санкції в тому ж порядку, що і при донарахуванні податку на прибуток.

Література: 1. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. В. М. Гейця. — К.: НИОС, 2003. — 106 с. 2. Загорський В. С. Принципи функціонування податкової системи ринкового типу / В. С. Загорський, І. Г. Благун // Фінанси України. — 2003. — №10. — С. 92 — 99. 3. Масліченко С. О. Фіскальний механізм у системі державного регулювання: Дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01. — К.: КНЕУ, 2002. — 198 с. 4. Лаба М. Складний процес реформування // Вісник Податкової служби України. — 2005. — №45. — С. 10 — 11. 5. Фліссак Н. Податкова реформа і створення моделі ефективної податкової системи в Україні // Вісник Податкової служби України. — 2002. — №35. — С. 3 — 6. 6. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.1997 р. №283/97-ВР, із змінами і доповненнями // Все про бухгалтерський облік. — 2004. — №85. — 45 с. 7. Закон України "Про внесення змін у Закон України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" від 22.06.04. №1830-IV // Все про бухгалтерський облік. — 2005. — №9. — С. 4 — 7.

Стаття надійшла до редакції
11.04.2006 р.

УДК 658.589

Тищенко Д. О.

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА НОРМАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ІННОВАЦІЙНОГО ОТОЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Methodical bases in relation to estimation of influencing of decisions of basic market players on development of a particular branch structure on the basis of express diagnostics of the norms are offered.

Розробка стратегічних напрямів розвитку підприємства в сучасних умовах є складним завданням. Особливо це стосується підприємств тих галузей, у яких намічається інноваційна зміна технологічної бази виробництва, так звані "технологічні розриви". Висока невизначеність такої ситуації вимагає розробки відповідних критеріїв проведення діагностики оточення і підприємства та вибору стратегії його розвитку.

Не дивлячись на велику кількість досліджень у галузі інноваційного розвитку та стратегічного управління підприємства [1 – 6], не існує єдиної загально визнаної методики щодо проведення стратегічного аналізу інноваційного підприємства, що зумовлює необхідність подальших досліджень у даній галузі.

З погляду на стратегію інноваційного розвитку як загальну стратегію за напрямом розвитку і зростання автором пропонується поширити методичні основи аналізу інноваційного оточення, хоча також слід наголосити, що всі існуючі стратегічні аналізи, такі, як SWOT-аналіз, метод "PDS", графік прибутковості "Майсигми", аналіз за Мінсбергом, матриця продукція/ринок та ін., не враховують або приділяють недостатньо уваги інноваційним перетворенням та особливостям розвитку складних систем. Слід зазначити, що дані моделі у своїй більшості спрямовані на аналіз сталої ситуації стосовно ринку та його підсистем: конкурентів, постачальників, споживачів тощо. Тому поза увагою дослідниками було залишено визначення впливу на ринкову ситуацію нормативів кожного з даних гравців ринку та рівня перетворень у галузевій структурі, що відбуваються завдяки таким нормативам.

У даному дослідженні під нормативами основних гравців розуміються цілі та системи цілей усіх суб'єктів ринкових відносин.

Прийнято розглядати таких основних гравців ринку, як виробники основної продукції, постачальники, споживачі, виробники суміжних галузей, а також державу та міжнародні організації й процеси.

Виходячи з того, що рівень нормативів основних гравців ринку може вплинути на поширення ентропії системи і в подальшому викликати значні флуктуації, та як результат – виникнення точки біфуркації галузевої структури, то в даному разі пропонується попереднє визначення нормативів основних гравців галузі відносно інноваційного розвитку на стратегічний період.

Найчастіше нормативи основних гравців пов'язані з конкуренцією, а отже, з типом ринкової структури та конкурентоспроможністю інноваційного продукту і підприємства в цілому. Тому оцінка нормативів основних гравців повинна ґрунтуватися на таких методичних підходах, які засновані на якісному аналізі конкурентного середовища.

У сучасній літературі існує велика кількість методичних підходів, в основі яких лежать показники конкурентоспроможності [1; 6 – 8], але, на погляд автора, методика аналізу інноваційного оточення повинна складатися з експрес-діагностики нормативів основних учасників ринкових взаємин, а також пошукової складової. При цьому за результатами діагностики нормативної складової визначаються передумови змін, а за допомогою визначення пошукової складової – конкретний діапазон змін, тобто магістральний напрямок розвитку галузі (MHPG).

Експрес-діагностика нормативів ґрунтується на експертному дослідженні систем цілей основних гравців, а також іншої випереджаючої інформації, що може дати уявлення про їх системи цілей. На основі отриманої інформації може бути проведено дослідження пошукової складової, в основі якої лежать інтегровані показники якісного рівня інновацій, що плануються основними виробниками до впровадження.

Розглянемо більш детально дослідження нормативної складової аналізу інноваційного оточення.

Таким чином, при визначенні нормативів пропонується провести аналіз нормативів основних гравців: споживачів продукції, постачальників основних вхідних ресурсів, гравців суміжних галузей. Окрім цього, необхідно врахувати вплив нормативів, що зумовлюється системою безпосереднього оточення за допомогою діагностування нормативів держави та міжнародних процесів. Але, на думку автора, для того щоб говорити про аналіз інноваційного оточення при аналізі нормативів, необхідно врахувати ще нормативи суб'єктивних рішень основних виробників галузі в області процесних і продуктових інновацій, відносин між виробничою базою галузі та суб'єктами її розвитку – розробниками і виробниками основного устаткування й технологій, системою професійного навчання, виконавцями фундаментальних та прикладних досліджень, проектувальником і т. д.

Така структура діагностики середовища дозволяє говорити саме про аналіз інноваційного оточення, що пояснюється його

спрямованістю на інноваційні перетворення та інноваційну інфраструктуру галузі.

Таким чином, можна запропонувати наступну структуру проведення аналізу нормативної складової в процесі діагностики інноваційного оточення підприємства (рисунк).

Рис. Контур взаємодії елементів аналізу нормативної складової

Слід зазначити, що відповідно до рисунка метою визначення рівня впливу нормативів є оцінка можливостей появи нової базової технології галузі. Оскільки процес появи технології може супроводжуватись виникненням точки біфуркації структури системи галузі, то він становить миттєву загрозу для основних виробників. Подальша оцінка можливостей виникнення точки біфуркації структури системи галузі проводиться лише в тому випадку, коли результати дослідження нормативів вказують на виникнення нової базової технології виробництва. Дослідження можливості виникнення точки біфуркації структури системи галузі здійснюється за допомогою ситуаційного аналізу життєвих циклів технологій [9], який проводиться в розрізі аналізу основних виробників.

Таким чином, на основі запропонованої експрес-діагностики нормативної складової, ґрунтуючись на випереджаючій інформації, може бути визначено можливість появи нової базової технології виробництва, що є доволі важливим при визначенні саме стратегії інноваційного розвитку, оскільки інша інформація може бути відсутньою або некоректною. Це дозволить основним виробникам зробити відповідні висновки та скорегувати свої стратегічні дії ще в процесі формування стратегії.

Наукова новизна запропонованого підходу полягає в удосконаленні методичних основ щодо аналізу інноваційного оточення підприємства.

Література: 1. Ансофф И. Стратегическое управление: Сокр. пер. с англ. / Науч. ред. и авт. предисл. Л. И. Евенко. — М.: Экономика, 1989. — 520 с. 2. Бузько І. Р. Стратегічне управління інвестиціями та інноваційна діяльність підприємства. Монографія / І. Р. Бузько, О. В. Варганова, Г. О. Голубенко. — Луганськ: Вид. СХУ ім. В. Даля, 2002. — 176 с. 3. Гончаров В. В. Руководство для высшего управленческого персонала. В 2-х т. Т. 1. — М.: МНИИПУ, 1997. — 728 с. 4. Гурков И. Б. Инновационное развитие и конкурентоспособность. Очерки развития российских предприятий. — М.: ТЕИС, 2003. — 236 с. 5. Ландик В. И. Инновационная стратегия предприятия: проблемы и опыт их решения. — К.: Наукова думка, 2003. — 364 с. 6. Фатхутдинов Р. А. Стратегический менеджмент: Учебник для вузов. — 2-е изд., доп. — М.: ЗАО "Бизнес-школа "Интел-синтез", 1998. — 416 с. 7. Лепа Н. Н. Методы и модели стратегического управления предприятием. — Донецк: ООО "Юго-восток ЛТД", 2002. — 188 с.

8. Смолін І. В. Стратегічне планування розвитку організації: Монографія. — К.: Київ. нац. торг.-екон. університет, 2004. — 344 с. 9. Рогожин В. Д. Влияние S-образных кривых развития технологий на процесс формирования инновационных стратегий предприятий / В. Д. Рогожин, Д. А. Тышенко // Экономика развития. — 2004. — №1. — С. 95 – 99.

Стаття надійшла до редакції
15.03.2006 р.

УДК 658.014

Бондаренко А. В.

РОЗРОБКА ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ АДАПТАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДО КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЇЇ ПОВЕДІНКИ В УМОВАХ ЗМІНИ КОНКУРЕНЦІЇ

In the article the model of organizational adjustment to the changes of competitive society with an allowance for optimization the financial, economical, organizational and social adapted possibilities of the enterprise are considered.

Основою будь-яких перетворень у діяльності суб'єктів, що господарюють, реструктуризації підприємств, розробки і реалізації інвестиційних проектів, тим більше адаптації підприємства до умов конкуренції, є вимога про попереднє проектування, створення ефективного організаційного механізму.

Проблема адаптації підприємства до умов конкуренції – складна і багатопланова, але більшість досліджень даного питання присвячені переважно адаптації лише окремих елементів і характеристик внутрішнього середовища підприємства [1 – 3] без забезпечення узгодженої взаємодії підсистем організаційного механізму підприємства та інтегрованої оцінки результатів реалізації часткових напрямків його адаптації до умов конкурентного середовища. Адаптація організаційного механізму до мінливості та ризикованості зовнішнього середовища повинна бути заснована на таких принципах: єдність та цілісність організаційного механізму підприємства; формування організаційної структури, адекватної цілям підприємства; забезпечення ефективного поєднання всіх елементів організаційного механізму для досягнення конкурентних переваг на ринку; сполучення стратегії розвитку підприємства з тенденціями ринку, державною та регіональною політикою; реалізація творчого потенціалу робітників.

Процес зміни організаційного механізму у бік його інтенсивного та інноваційного розвитку передбачає взаємозалежне застосування одночасно параметричної, структурної та стратегічної адаптації. Параметрична адаптація пов'язана з корекцією, підстроюванням параметрів організаційного механізму, що кількісно характеризують потенціал підприємства. Структурна адаптація здійснюється шляхом кількісної та якісної зміни складу елементів структури і зв'язків організаційного механізму. Стратегічна адаптація передбачає еволюцію стратегічних цілей і напрямків у формах промислової інтеграції і ринках конкуренції.

При ринковій економіці, коли підприємства працюють в умовах самофінансування і повної відповідальності за результати, роль прибутку як основи спроможності до адаптації значно зростає. Тому наявність оцінки потенційних можливостей збільшення прибутку, що розкриває наявні резерви, є діючим важелем саморегулювання процесу адаптації організаційного механізму підприємства.

© Бондаренко А. В., 2006